

Notat

Dato: 02.02.2021

Til:

Fra:

Kopi til:

Emne: Notat. Beskrivelse af arbejdet med helhedsplan for Gudenåen

Natur og Vand

Dato: 2. februar 2021

Sagsnr.: 20/5238

Sagsbehandler: vproc

I arbejdet med helhedsplanen har det vist sig som en fordel, at Gudenåen deles op i 4 delstrækninger, defineret som følgende:

- Tinnets Krat - Klostermølle, hvor Gudenåen starter som et lille vandløb, der vokser sig større ned mod Mossø og hvor Gudenåen på hele strækningen har et relativt stort fald.
- Klostermølle – Slusen i Silkeborg, er en strækning domineret af de store søer Skanderborg Sø, Mossø og Julsø i Søjlandet, med byerne Skanderborg, Ry og Silkeborg undervejs.
- Silkeborg - Tangeværket, afgrænset af Silkeborg Langsø opstrøms og Tange Sø nedstrøms, og Gudenåen imellem med de store tilløb fra Funder Å, Gjær Å og Alling Å
- Tangeværket - Randers, hvor Gudenåen bliver til en ægte flod og passerer Bjerringbro, Ulstrup og Langå før mødet med fjorden ved Randers by.

Fokus i arbejdet med helhedsplanen er særligt på løsninger og virkemidler. For at kunne målrette arbejdet bedst muligt, er der derfor også et særligt fokus på at få identificeret og kortlagt de egentlige udfordringer, som oversvømmelserne giver.

Arbejdet med helhedsplanen har identificeret og kortlagt udfordringer som oversvømmelser skaber i Gudenåen og de omkringliggende arealer fra udspring ved Tinnets Krat til udløb i Randers Fjord. Dette er sket igennem følgende aktiviteter:

- Interviews med en lang række aktører omkring Gudenåen, som har interesse eller relation til Gudenåen.
- Afholdelse af 4 lokale workshops i hver af de 4 delstrækninger (se mere under afsnittet "borgerinddragelse").
- Opgørelse over berørte bygninger og arealer ved anvendelse af oversvømmelseskort ved en 20- og 100 års hændelse.

Opgørelsen viser at ved en 20 års hændelse bliver 267 bebyggelser ramt af oversvømmelse, ved en 100 års hændelse ligger det antal på 419. Cirka halvdelen af disse er mindre bebyggelser såsom udeskure, garager og annekser.

Herudover er en værdikortlægning under udarbejdelse, som skal give en mere detaljeret viden om de værdier, som er på spil.

I arbejdet med at identificere og analysere potentielle virkemidler kigges der på 4 principper for handlinger; gennemstrømning, tilbageholdelse, afværgning og giv plads til vandet.

Overordnet har arbejdet indtil nu ikke identificeret enkeltstående virkemidler, som kan håndtere de vandmængder, som er i spil når der sker oversvømmelser. Derfor kigges nærmere på potentielle virkemidler i de enkelte delstrækninger og kommuner. Samtidig kigges på potentialet ved kombination af flere virkemidler.

For hver delstrækning kigges der på følgende:

Tinnet til Klostermølle:

Her er der særligt fokus på at kigge på potentialer for tilbageholdelse af vand ligesom potentialet for at skabe større gennemstrømning er undersøgt.

Klostermølle til Slusen i Silkeborg:

Her er der kigget på søernes potentiale for at kunne magasinere mere vand sammen med en ændret stemmeværksdrift.

Der er også kigget på kapaciteten ved slusen i Silkeborg og dets betydning ved vinterens hændelse.

Slusen i Silkeborg til Tangeværket:

Her er der kigget på potentiale for en sluse/pumpe ved Viborgbroen til sikring af den indre del af Silkeborg Langsø, screening for digeløsninger fra slusen og ned til Resenbro og opstuvningseffekt fra tagrørsbevoksningernes ved Ringvejsbroen. Herudover er der screenet for hvilke indsatser der skal gennemføres for at få sommervandstanden tilbage til det niveau den var før vandremuslingens indtog. Det er sket gennem analyser af indsatser ved grødeskæring, uddybning og tilbageholdelse af vand som virkemidler.

Tangeværket til Randers fjord:

Her er der kigget på potentialet for at bruge Tange Sø som klimabassin, og effekten ved et nyt omløbsstryg/faunapassage rundt om Tangeværket. Herudover kigges på potentialet ved profiludvidelse af Gudenåen på strækningen. Tidligere analyser af effekten på vandstanden fra grødeørerne ved motorvejsbroen i Randers kommune og aflejringer af sediment inddrages også. Ligeledes bliver de igangværende arbejder med lokale foranstaltninger ved Bjerringbro og Randers By også inkluderet.

I alle 4 delstrækninger kan jordfordeling som virkemiddel også blive relevant.